

господарських суб'єктів, а також посилить достовірність фінансової звітності підприємств. На сьогоднішній день останнє є важливим і при розподілі прибутку за річним результатом роботи, коли поточні біологічні активи рослинництва (озимі посіви) важко визнати доходами. Разом з тим, кожен засновник сільськогосподарських підприємств вправі в будь-який час реалізувати своє право на вихід з підприємства. Виникає інша проблема, на яку дату балансу оцінювати вартість його частки майна, якщо припинення корпоративних правовідносин відбувається протягом періоду, а не в кінці року.

Ми пропонуємо балансове узагальнення поточних біологічних активів рослинництва робити лише на ті звітні дати, коли у підприємства є для цього вагомі (вищевказані) потреби. Це дасть можливість господарствам надавати потрібну інформацію інвесторам і кредиторам у потрібний їм термін, в результаті буде досягатися економічна вигода з двох сторін завдяки взаємному порозумінню. Таким чином, П(С)БО 30 «Біологічні активи» має надавати підприємствам право самостійного вибору оцінки поточних біологічних активів рослинництва та, відповідно, і їх балансових узагальнень.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 223 с.
2. Бруханський Р. Ф. Організація бухгалтерського обліку в умовах реструктуризації сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Придніпровський науковий вісник. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. – № 100 (167). – С. 55-59.
3. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
4. Бруханський Р. Ф. Оптимізація процесу нарахування і виплати дивідендів у сільськогосподарських підприємствах України / Р. Ф. Бруханський // Інноваційна економіка. – 2010. – Випуск 5 (19). – С. 220-224.
5. Бруханський Р. Ф. Особливості концепції дивідендної політики сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – № 1. – С. 73-78.

Янковська С.

Тернопільський національний економічний університет

СТАНДАРТ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Експертне дослідження згідно завдання експертної установи та постанови правоохоронних органів про призначення судово-бухгалтерської експертизи успішно виконуватиметься лише при умові ретельного розроблення методики її проведення. Формування і практична реалізація цієї методики проводиться згідно стандарту судово-бухгалтерської експертизи, яким, зокрема, передбачається чітка послідовність виконання організаційних, інформаційних та методичних експертних процедур. В результаті експертне дослідження набуває системності, створюються умови для впровадження наукових методів дослідження із застосуванням автоматизованих систем обробки інформації на персональних комп'ютерах і т.д.

Таким чином, стандарт судово-бухгалтерської експертизи необхідний для того, щоб можна було повною мірою виконати всі завдання щодо її проведення.

Відповідно до типового стандарту судово-бухгалтерської експертизи застосовуються локальні стандарти дослідження матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, процесів виробничо-господарської діяльності тощо.

Стандарт судово-бухгалтерської експертизи включає такі складові частини: об'єкти; джерела інформації; методичні прийоми судово-бухгалтерської експертизи; методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів експертного дослідження.

Об'єктами судово-бухгалтерської експертизи є матеріальні, фінансові і трудові ресурси підприємства, умови їх збереження, зміст поточних операцій господарської діяльності підприємницької структури та їх відображення у системі обліку і звітності підприємства. Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи конкретизуються залежно від змісту питань експертного дослідження. Наприклад, при експертизі обґрунтованості нестач – це матеріально-грошові ресурси та документи про їх наявність і рух. В інших ситуаціях об'єктами експертизи можуть бути прибутки, заробітна плата, витрати тощо.

Для кожного об'єкта судово-бухгалтерської експертизи є специфічні джерела інформації (Закони України, нормативно-правові акти, інструктивні матеріали, акти ревізій фінансово-господарської діяльності підприємств, інвентаризаційні описи, первинні облікові документи і реєстри бухгалтерського обліку, звітність підприємства, висновки інших видів експертиз).

Методичні прийоми експертного дослідження конкретизують стосовно методики проведення судово-бухгалтерської експертизи в розрізі конкретних питань, винесених на її розгляд. При цьому загальнонаукові методичні прийоми, зокрема аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизація тощо перебувають у тісному взаємозв'язку з власними емпіричними прийомами судово-бухгалтерської експертизи (розрахунково-аналітичними та документальними).

Методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи дають можливість відповідно до специфіки поставлених перед судово-бухгалтерської експертизою питань згрупувати кінцеві результати дослідження експерта-бухгалтера. Групування здійснюють в хронологічному, систематизованому, хронологічно-систематизованому та аналітичному порядку. На основі проведеного групування експерт формує систематизований виклад висновків та здійснює реалізацію результатів експертизи. Вказана методика є типовою для вирішення будь-яких питань, однак способи її застосування залежать від змісту конкретних питань експертизи.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза: навчальний посібник. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 246 с.
2. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Р. Ф. Бруханський // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. – Ч.1. – Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 28-30.
3. Бруханський Р. Ф. Особливості концепції дивідендної політики сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – № 1. – С. 73-78.
4. Бруханський Р. Ф. Модернізація Державної податкової служби України: проблеми та перспективи / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – № 5. – С. 93-99.
5. Гарасим П. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Тернопіль, 2005. – 464 с.